

EDITORIAL

Většina z odborných příspěvků publikovaných v tomto čísle časopisu bude autory řádně vykázána ve vnitřních informačních systémech a posléze předána do rejstříku vědeckých informací (RIV). Podle takto vykázaných publikací se - zatím - rozděluje velká část financí v rámci veřejné institucionální podpory. Pro celý systém hodnocení se vžil ne zrovna lichotivý název „kafemlejek“.

Kdo někdy jeho podstatu vysvětloval např. svým zahraničním kolegům, možná potvrdí, že první jejich reakcí bývá nelíčený úžas, na který následují výpady vůči bibliometrickému hodnocení.

„Kafemlejek“ tvoří jednu z klíčových složek hodnocení (vyslov: financování) české vědy a v tomto směru představuje světový unikát. Jeho vysvětlení bez dalších detailů (které by bralo v úvahu rozdílné metody výběru publikací a hodnocení v rámci tzv. pilířů) by mohlo vypadat takto: na počátku vláda vypíše „body“ za konkrétní publikační a další vědecké výsledky na příslušné období, na to navazuje sběr informací o dosažených výkonech - a po více či méně formální kontrole vše završí rozdělení financí výzkumným pracovištím podle takto změřených zásluh.

Několik dnů před uzávěrkou tohoto čísla jsme se mohli alespoň v obecné podobě seznámit s novou metodikou 2017+, ze které je patrné, že dosavadní způsob hodnocení založený zejména na sčítání „bodů“ za jednotlivé publikace už bude jen doznívat v čase. Nově se budou (pouze vybrané) výsledky posuzovat v rámci *peer review*. Důsledky pro právní vědu můžeme zatím jen odhadovat, klíčovým zde bude právě složení hodnotících panelů a jejich přístup.

Systém horší než ten současný snad ale nová metodika generovat nebude. „Kafemlejek“ možná byl užitečný pro obory přírodních věd, nicméně ve společenských a humanitních vědách (a zejména v oboru právních věd) přinesl tolik negativních efektů a perverzních motivací, že se nám po něm stýskat nebude. Či spíše: stýskat by se nám *nemělo*.

Za jeho největší nedostatek považují demotivaci k publikacím v zahraničních časopisech bez impact faktoru. Třicetistránkový článek v renomovaném německém časopise nepřinesl body žádné (nebo minimální), zatímco čtyři strany (byť invenčnějšího) rozboru nějakého soudního rozhodnutí s pěti poznámkami pod čarou uveřejněné v lokálním časopise (ovšem vedeném na příslušném „Seznamu“) skýtaly body čtyři.

Instituce se navíc velmi rychle adaptovaly na dané podmínky. Zvláště v našem oboru vedl systém bibliometrického hodnocení ke kuriózním efektům, na které budeme jednou vzpomínat s hořkým pobavením. Protože u vědeckých monografií v zásadě nebyl žádný bodový rozdíl mezi brožurou a objemným svazkem, začal se povážlivě snižovat stránko-

vý rozsah „vědeckých“ knih a úměrně tomu rostl jejich počet. Z trhu najednou zmizely některé učebnice, které byly vydávány pod kaširovanou maskou monografie. V jejich úvodu pak autor snad desetkrát použil jako mantru pojem „monografie“ - v liché představě, že se pak následující strany, kde nejsou žádné poznámky pod čarou či práce s judikaturou, nějakým zázrakem monografií *stanou*.

Totéž platí u sborníků, které sice bodovány teoreticky jsou, ale jen po zařazení do stanovených databází. S cílem vyhnout se této podmínce tak editoři namísto sborníku začali publikovat „monografie“ o třiceti autorech, z nichž každý psal o jiném tématu. Honba po „impactových“ publikacích, v kontinentálním právu tak ojedinělých, pak vedla některé kolegy k ne zrovna důstojným počinům jako je např. publikace několika popularizačních odstavců ve specializovaném časopise typu „Listů cukrovarnických a řepařských“. Ty jistě jsou kvalitním zdrojem informací z oboru cukrovarnictví, nicméně asi nejsou tou nevhodnější platformou pro publikace vědeckých příspěvků v oboru právo.

Nevhodný systém hodnocení měl ale i jiné efekty: báječně se hodil k oblíbenému snobskému „idealistickému“ pozérství typu „mě RIV nezajímá, já dělám vědu“ - které ale bylo nejčastější právě u těch akademiků, u kterých na „vědecké publikace“ stále čekáme.

Pokud se vše výše uvedené stane minulostí, bude to jen dobře. Jen se vrátíme k něčemu, co má být samozřejmostí. Mám za to, že u každé publikace čtenář vycítí, co bylo motivem autora: zda je jím snaha sdělit něco nového a podnětného čtenářům – a to bez ohledu na případné „bodové zisky“ - či zda je dílo pouze součástí pragmatické honby za body (a tedy i financemi). Čtenářům našeho časopisu - ale i všech časopisů z oboru právo - přeji co nejvíce příspěvků z té první skupiny.

Josef Kotásek